

УТИЦАЈ ТРАДИЦИОНАЛНИХ ГРАМАТИЧАРА НА ТРЕТМАН ПАСИВА У САВРЕМЕНИМ ГРАМАТИКАМА ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

Апстракт: Током свог дугогодишњег проучавања пасивне конструкције, ауторка овог рада примјећује да огромна већина савремених граматика енглеског језика пасивну конструкцију види у уској вези са њеним еквивалентом у активу, тј. јако често као облик изведен инверзијом из њој одговарајуће активне конструкције. Овакво поимање пасива може се сматрати разлогом због којег су многе конструкције које би по својој форми и значењу могле бити сматране примјерима пасива, једноставно занемарене, као и разлог што је трансформационо-генеративна граматика дуго времена узимала активно-пасивну трансформацију као савршен примјер трансформације. Упркос Свартвиковом (1966) покушају да у својој изврсној монографији о пасиву укаже на наведену проблематику успостављањем скале пасива која укључује и оне примјере пасива који немају директне еквиваленте у активу, од савремених аутора, класификација слична његовој која укључује и «атипичне» примјере пасива пронађена је само код Кверка и сарадника. Циљ овог рада је да утврди у којој мјери су анализе пасива пронађене код неких од најутицајнијих традиционалних граматичара утицале на начин на који је пасивна конструкција дефинисана у референтним савременим граматикама енглеског језика. У ту сврху, у раду се најприје даје сажети преглед традиционалних анализа пасива од стране Курма, Краузинге, Зендворта, Паутсме и Јесперсена, а затим сlijеди сажети преглед савременијих анализа пасива од стране Кверка и сарадника, Бајбера и сарадника, Хадлстона и Пулума, Гринбаума и Нелсона, и Александра. Након прегледа наведених анализа пасива ауторка ће покушати закључити у којој мјери су поменути традиционални граматичари утицали на третман пасива у наведеним савременим граматика енглеског језика.

Кључне ријечи: *актив, пасив, еквивалент, граматика, традиционално, савремено*

¹ maja.kujundzic@ffuis.edu.ba

1. Увод

У току свог дугогодишњег проучавања пасивне конструкције примијетила сам да већина савремених граматика енглеског језика пасивну конструкцију ставља у нераскидиву везу са њој одговарајућим еквивалентом у активу. Наиме, већина савремених граматика представља пасив као „продукт“ који се добија трансформацијом или извођењем из њој одговарајуће активне конструкције. Могло би се рећи да овакав начин посматрања пасива има за последицу занемаривање оних конструкција које би по својој форми и значењу могле бити сматране примјерима пасива, што углавном није случај, јер немају одговарајуће еквиваленте у активу па стога нису сматране правим примјерима пасива. Такве конструкције најчешће бивају занемарене и лишене било какве анализе због недостатка адекватног објашњења или, другим ријечима, јер се чини да већ устаљеном инерцијом, саме по себи не могу бити објашњене, ако са њима у везу не може бити доведена одговарајућа активна конструкција која би послужила као нека врста референтне тачке. У вези са овим није необично да је трансформационо-генеративна граматика, која је наступила на лингвистичку сцену 50-их година прошлог вијека, узела управо такав однос између актива и пасива као савршен примјер трансформације. Могло би се рећи да је управо та лингвистичка теорија утицала на поменути начин третирања пасива у савременим граматика, међутим, ауторка примјећује да је пасивна конструкција бивала третирана на исти начин и у лингвистичкој литератури која је претходила појави трансформационо-генеративне граматике тј. у традиционалним граматикама кориштеним 50-их година прошлог вијека. У вези са тим овај рад је инспирисан намјером да се испита да ли су и у којој мјери традиционалне граматике утицале на, чини се, већ устаљени начин третирања пасива у савременим граматикама енглеског језика. У ту сврху најприје ће бити дат сажет преглед приказа пасива пронађених у неким од најреферентнијих традиционалних граматика енглеског језика написаних од стране Курма, Круизинге, Зендоврта, Паутсме и Јесперсена, а затим ће услједити приказ пасива из референтних савремених граматика сљедећих аутора: Кверк и сар., Бајбер и сар., Хадлстон и Пулум, Гринбаум и Нелсон, и Александер.

2. Преглед изабраних традиционалних и савремених анализа пасива

2.1 Традиционални граматичари

2.1.1 Паутсма

Паутсма истиче да се разлика између актива и пасива читава како у глаголској фрази, тако и у цијелој клаузи. У складу са тим, он тврди да логички објекат реченице може бити преиначен у њен граматички субјекат, а то се најчешће постиже промјеном у форми предиката, који, у енглеском језику, бива претворен у комбинацију одређеног облика помоћног глагола са прошлим партиципом или пратиципом пасива. Ова комбинација се назива пасивном глаголском конструкцијом (Паутсма 1926: 92).

Он даље истиче да је логички субјекат предиката у пасиву најчешће изостављен. У случају када је поменут, он се најчешће јавља у форми предикатског адјункта који садржи препозицију *by* (срп. од стране). Поред глагола *to be* (срп. бити), који има улогу помоћног глагола у пасиву, Паутсма помиње остале глаголе који, иако врло ријетко, у комбинацији са прошлим партиципом формирају конструкције које у великој мјери наликују пасиву. У таквим конструкцијама партицип није у потпуности лишен придјевских карактеристика као што је то слушај у правом пасиву. Примјери са помоћним глаголом *to get* су прилично учестали, нарочито у колоквијалном стилу, док се глаголи *to become and to grow* појављују много ријеђе у овој функцији (Паутсма 1926: 99-100).

2.1.2 Курм

Курм дефинише пасив на основу тога како ова конструкција представља субјекат у поређењу са њеним еквивалентом у активу, при чему закључује да разлика између ове двије конструкције почива у томе што активна глаголска конструкција указује на то да субјекат нешто чини или постаје нешто/нечим, док пасивна глаголска конструкција указује на то да се радња врши над субјектом (Курм 1964: 52-53). Што се тиче творбе пасива, Курм прави разлику између два облика у којима се јавља ова конструкција – учестали књижевни облик (енг. *common literary form*) и колоквијални облик (енг. *colloquial form*). Први облик пасива чине одговарајући облик копуле *be* и прошли партицип. Овај облик пасива може да се односи и на радњу и на

стање, док се у другом наведеном облику пасива копула *get* користи много чешће него копула *be*. Курм сматра да се *get*-пасиви односе на радњу, док се *be*-пасиви односе на стање, при чему закључује да та фина литерарна дистинкција заслужује да буде препозната од стране књижевног језика (Курм 1964: 53). Поред ова два облика пасива, Курм истиче и постојање *become*-пасива и трајних облика пасива. Осим тога што служи као помоћно глагол у пасиву, *become* (срп. постати) такође задржава своју оригиналну ефективну снагу, представљајући одређени чин као резултат развоја дате радње.

Трајни облици пасива са помоћним глаголима *be*, *get* и *become* указују на то да је субјекат континуирано „прима“ радњу (Курм 1964: 52-53).

2.1.3 Круизинга

Круизинга (1931: 305) истиче да партиципи прелазних глагола могу да формирају веома компактну глаголску групу са одређеним помоћним глаголима, или како их он дефинише –са глаголима чије значење нема потпуни интегритет (енг. *verbs of little independent meaning*), како би указали на одређено дешавање или радњу. Најважнији за формирање оваквих глаголских група је глагол *to be*. Овакве глаголске групе најчешће називамо пасивним глаголским конструкцијама. У дискусији о пасиву која слиједи Круизингавема кратко и штуро указује на могућност појављивања других помоћних глагола у оквиру ове језичке конструкције, те даје примјере употребе помоћних глагола *to get* и *to become* у пасивним конструкцијама (Круизинга 1931: 340).

2.1.4 Зендворт

Према Зендварту глаголска група која се састоји од одређеног облика глагола глагола *to be* у комбинацији са прошлим партиципом прелазног глагола може да укаже на радњу којој подлијеже субјекат. Ова конструкција је позната како пасивна глаголска конструкција или једноставно пасив и углавном се користи у реченицама у којима помињање вршиоца радње није неопходно нити је пожељно, или сасвим супротно, у случајевима када се на вршиоца радње ставља посебан акценат тако што постаје дио реченичног адјункта са приједлогом *by* (Зендворт 1948: 61). Зендворт такође истиче да се, осим глагола *to be*, као помоћни глаголи у пасиву могу појавити глаголи *to get* и *to become*. Помоћни глагол *to get* означава долазак у стање или ситуацију која је последица радње изражене глаголским партиципом; другим ријечима, он има „мутирајуће“ значење које га разликује од обичног пасива. *To become* се обично појављује са комплементом који означава стање или

ситуацију у коју субјекат прелази. Њему обично слиједи прошли партицип који означава радњу, па се, у том случају, може рећи да он представља помоћни глагол пасивне конструкције (Зендворт 1948: 66).

2.1.5 Јесперсен

У своме дјелу под називом *Essentials of English Grammar*, Јесперсен (1948) отпочиње дискусију о пасивној конструкцији тврдњом да одређена идеја може бити изражена на различите начине у активу и у пасиву (Јесперсен 1948: 20). С обзиром на то да језик посједује обје поменуте конструкције, њихово постојање није случајно и, у складу с тим, он се пита зашто и када се употреба једне од ових конструкција преферира у односу на другу. Јесперсен сматра да се употреба пасива преферира у сљедећим случајевима: активни субјекат је непознат или не може бити наведен из извјесних разлога, идентитет активног субјекта можемо са лакоћом спознати из контекста, активни субјекат се не спомиње из разлога такта и осјетљивости теме. Ако је активни субјекат споменут у пасивној конструкцији, онда је много више интересовања усмјерено ка пасивном, него активном субјекту.

Према Јесперсену, пасивна конструкција се састоји од помоћног глагола и другог партиципа, тј. *-ed* или прошлог партиципа. Помоћни глагол који се најчешће користи у пасиву је *to be*, мада Јесперсен такође указује на могућност појаве помоћних глагола *to get* и *to become* у пасиву. Осим горе поменутих помоћних глагола, Јесперсен помиње и могућност појављивања помоћних глагола *to grow* (срп. постати, расти), *stand* (срп. стајати, остати, итд.), *rest* (срп. положити, остати, одмарати, итд.) и *sit* (срп. сједити, лежати, итд.) у пасиву. (Јесперсен 1949: 58)

2.2 Савремени граматичари

2.2.1 Кверк и сар.

Кверк и сарадници дефинишу глаголско стање као граматичку категорију која нам омогућава да радњу реченице изразимо на два различита начина, а да при томе не промијенимо њено чињенично значење. Та два различита начина виђења глаголске радње означена су као актив и пасив и један су са другим у уској трансформационој вези, на којој Кверк и сарадници базирају своју анализу пасива. Они тврде да веза између актива и пасива подразумијева два граматичка нивоа, а то су граматички ниво фразе и клаузе.

На нивоу глаголске фразе пасив се разликује од актива по томе што умјесто простог глаголског облика садржи сложени, који се састоји од помоћног глагол *be* праћеног партиципом прошлим, док на нивоу клаузе трансформација из актива у пасив доводи до промјене позиције два реченична елемента. Другим ријечима, субјекат активне реченице постаје објекат пасивне реченице, док објекат активне реченице постаје субјекат пасивне реченице у којој се појављује са препозицијом *by*. Таква препозицијска фраза са *by* најчешће се назива *by*-агенс (енг. *agent by-phrase*). Према Кверку и сарадницима, могућност појаве *by*-агенса у пасивној реченици почива на избору говорника.

Што се тиче помоћних глагола, Кверк и сарадници истичу да је *be* најучесталији, док је међу осталима помоћним глаголима његов једини озбиљан супарник помоћни глагол *get*, који је углавном ограничен само на оне пасиве који се појављују без агенса, а у случају да се јављају, ти агенси су углавном неживе природе. Они такође указују на чињеницу да су пасиви са *get* као помоћним глаголом одлика поприлично неформалног стила изражавања као и да пасиви са *get* обично изражавају негативан став према радњи реченице. Кверк и сарадници примјећују да се осим *be* и *get*, у статусу помоћних глагола у пасиву могу појавити, мада веома ријетко, и глаголи *become*, *grow* и *seem* (срп. чинити се, изгледати).

На основу горенаведене дефиниције пасива, Кверк и сарадници нам представљају своју класификацију пасива или пасивни градијент (енг. *passive gradient*) која обухвата следеће реченице (Кверк и сар. 1985: 167):

- (1) This violin *was made* by my father.²
- (2) This conclusion is hardly *justified* by the results.
- (3) Coal *has been replaced* by oil.
- (4) This difficulty *can be avoided* in several ways.

-
- (5) We *are encouraged* to go on with the project.
 - (6) Leonard *was interested* in linguistics.

-
- ² (1) Ова виолина је направљена од стране мог оца
(2) Овај закључак тешко може бити оправдан резултатима.
(3) Угаљ је замијењен уљем.
(4) Ова потешкоћа може бити избјегнута на неколико начина.

-
- (5) Охрабрени смо да наставимо са пројектом.
 - (6) Леонардо је био заинтересован за лингвистику.
 - (7) Зграда је већ уништена.
 - (8) Модерни свијет постаје високо индустријализован и механизован.

(превела ауторка)

(7) The building *is already demolished*.

(8) The modern world is getting [‘becoming’] *more highly industrialized and mechanized*.

Све наведене реченице су најприје подијељене на три класе: централне или праве пасиве (енг. *central or true passives*), полупасиве (енг. *semi-passives*) и псеудопасиве (енг. *pseudo-passives*) при чему је, као и код Свартвика, као основни критериј узет потенцијал пасивних клауза да буду трансформисане у њихов екстензивни еквивалент у активу, а да исти при томе није узет као ограничавајући фактор приликом препознавања одређених конструкција као пасивних.

На врху хијерархије пасива Кверка и сарадника налазе се централни или прави пасиви. Они заузимају ову позицију јер се могу поставити у директну кореспонденцију са својим еквивалентима у активу и због тога се сматрају „идеалним” примјерима пасива. Ова класа се састоји од пасива са израженим живим и неживим агенсима (1, 2). Ова класа такође садржи пасиве са препозицијским фразама са *by*, које могу бити интерпретиране на два различита начина, као у (3), па сходно томе могу имати два облика у активу. У једном случају *by*-фраза је интерпретирана као субјекат активне реченице, а у другом као њен адјункт. Класа централних или правих пасива коначно садржи пасиве који немају изражене агенсе, као у (4). Сви изнад наведени примјери пасива постављени су изнад црте и према Кверку и сарадницима могу се сматрати пасивима како према функцији, тако и према значењу својих глагола. Мјешовити или полупасиви (енг. *mixed or semi-passives*) налазе се на средини хијерархијске скале Кверка и сарадника и имају особине и глагола и придјева, као у примјерима (5) и (6). Чињеница да могу имати своје еквиваленте у активу потврђује њихове глаголске особине, док чињеница да могу бити координисани са придјевима, да њихови партиципи могу бити модификовани са *quite, rather, more* итд., те да њихов помоћни глагол може бити замијењен копулама *feel* или *seem* указују на њихове придјевске особине. Полупасиви се ријетко појављују са *by*-агенсима, али постоји неколико других препозиција са којим се агенси у полупасивима могу појавити, као нпр. *about* (срп. о, око, итд.), *at* (срп. на, у, итд.) *over* (преко, над, итд.), *to* (срп. до) и *with* (срп. са, од, код, итд.). Чланови треће и финалне класе пасива само формално сличе пасиву. Они не могу имати своје еквиваленте у активу нити агенсе, па их Кверк и сарадници стога називају псеудопасивима, као у примјерима (7) и (8). Овакве конструкције означавају стање као резултат одређене радње, прије него саму радњу, и због тога се често називају статичним пасивима (енг. *statal passives*). У том случају помоћни глагол *be* има статус копуле и може бити замијењен копулама као што су *become, feel* (срп. осјећати), *remain* (срп. остати), итд., док њихови партиципи имају придјевске карактеристике.

2.2.2 Бајбер и сар.

Према Бајберу и сарадницим, већина пасивних конструкција гради се од помоћног глагола *be* којем слиједи партицип прошли. Осим помоћног глагола *be*, они истичу да се и глагол *get* може појавити у пасиву у улози помоћног глагола. Што се тиче глагола који се могу појавити у пасиву, Бајбер и сарадници сматрају да је пасив могућ са већином прелазних глагола. Трансформацијом из актива у пасив, директни објекат активне реченице постаје субјекат пасивне, док субјекат постаје објекат пасивне реченице у којој се, у већини случајева, појављује у облику препозицијске фразе са *by*. Именичка фраза у оквиру ове препозицијске фразе најчешће се назива агенсом радње, иако она може имати и друге семантичке улоге. Бајбер и сарадници сматрају пасиве са *get* као помоћним глаголом веома ријеткима и ограниченим на конверзацију, те да глаголи који се појављују у пасивимаса *get* изражавају радњу која негативно и штетно утиче на субјекат. У зависности од тога да ли је агенс пасива изражен у препозиционој фрази са *by* или није уопште изражен, Бајбер и сарадници дијеле пасиве на дуге и кратке. На основу тога да ли је глагол у пасиву финитан или не, пасиви су даље подијељени на финитне и нефинитне. Класификација пасива од стране Бајбера и сарадника чини се јединственом по томе што они дијеле пасиве на оне са статичним и динамичним глаголима, у складу с тим да ли описују стање које је резултат радње или радњу прије него њен резултат (Бајбер и сар. 99:936). Бајбер и сарадници истичу да је често веома тешко повући разлику између статичних пасива и оних конструкција које им само формално сличе, а састоје се од копуле и придјева. Тест којим се Бајбер и сарадници служе како би разграничили партиципе са придјевским и партиципе са глаголским карактеристикама је модификација са *very* (срп. веома). Бајбер и сарадници у своју анализу пасива укључују и нефинитне пасиве. Они успостављају њихову класификацију и дијеле их на основу тога да ли су постмодификатори именица или глагола. Обје наведене категорије подијељене су на дуге (са израженимагенсом) и кратке пасиве (са изостављеним агенсом). Могло би се рећи да је анализа пасива од стране Бајбера и сарадника посебна по томе што не посматра искључиво форму пасива, без прављења референци на његову стварну употребу, него нуди поприлично детаљне податке о томе, базиране на резултатима истраживања на јединственом корпусу. Другим ријечима, Бајбер и сарадници не базирају своју опис пасива само на претходним сличним истраживањима и интуицији аутора различитих граматика, него на примјерима употребе пасива узетим из стварног живота.

2.2.3 Хадлстон и Пулум

Дефиниција пасива од стране Хадлстона и Пулума (2002) базирана је на промјени синтаксичких улога одређених реченичних елемената у пасиву у поређењу са његовим еквивалентом у активу. На примјер, субјекат у активу је поистовјећен са улогом агенса радње, док субјекат у пасиву најчешће трпи одређену радњу. У вези са овим више је него очигледно да су сами називи за актив и пасив базирани на семантичким улогама њихових субјеката. Што се тиче семантичких улога субјекта у пасивној реченици, Хадлстон и Пулум истичу да он нема увијек улогу пацијенса одређене радње, већ да може имати улогу онога који доживљава радњу (енг. *an experiencer*), онога који подстиче радњу, итд.

Према Хадлстону и Пулуму, активне и пасивне реченице се разликују према својим синтаксичким особинама на четири различита начина: 1. субјекат активне реченице појављује се у пасивној реченици као комплемент препозиције *by*; 2. објекат активне реченице појављује се као субјекат у пасивној реченици; 3. глагол активне реченице се у пасивној реченици појављује у облику прошлог партиципа; 4. пасивна реченица садржи помоћни глагол *to be* као екстра или додатни елеменат.

Такође би било занимљиво указати на чињеницу да, у односу на раније поменуте ауторе, Хадлстон и Пулум у својој анализи пасива понекад користе другачије термине. У вези са овим, препозицијска фраза са *by* у пасиву се често назива *internalised complement* (који слиједи глаголску фразу) и који је у овом раду називан интернализваним комплементом. Један од разлога за ово је чињеница да је субјекат у активу екстерни елемент (претходи глаголској фрази), док у пасиву он постаје интернализвани елеменат глаголске фразе. Додатни разлог због којег интернализвани комплемент једноставно није означен као агенс јесте горе поменута чињеница да он не мора увијек да има ту семантичку улогу у пасиву. У својој дискусији о интернализованом комплементу, Хадлстон и Пулум (2002: 1428) истичу да исти може бити изостављен, па на основу тога пасиви могу бити подијељени на дуге (са интернализваним комплементом) и кратке пасиве (са екстернализваним комплементом).

У својој расправи о структуралним разликама између актива и пасива, Хадлстон и Пулум се накратко баве партиципом у њима. У вези са овим било би важно истаћи да у својој дискусији о прошлом партиципу они закључују да је прошли партицип глагола стално обиљежје пасива, међутим у исто вријеме примјеђују да постоји једна конструкција у којој се глагол појављује у облику герунда-партиципа, као у примјеру (9) (Хадлстон и Пулум 2002:1492).

(9) This draft needs checking caferully by the editor.³

Ова конструкција се назива скривеним пасивом (енг. *concealed passive*) јер не садржи уобичајени партиципски облик.

Кад је у питању четврта и посљедња синтаксичка разлика између актива и пасива, тј. присуство помоћног глагола *to be* у пасиву, Хадлстон и Пулум истичу да осим глагола *to be*, глаголска фраза у пасиву може да садржи и помоћни глагол *to get* или ниједан од њих, у ком случају се састоји само од прошлог партиципа. У складу са овим, они дијеле пасиве на *be*-пасиве, *get*-пасиве и „огољене пасиве” (енг. *bare passives*). *Be*- и *get*- пасиви су даље означени као проширени пасиви (енг. *expanded passives*) јер садрже „огољени“ пасив који уз помоћ катенативног глагола можа да изнесе цијели низ различитих глаголских флексија (Хадлстон и Пулум 2002: 1430). Може се закључити да проширени и огољени пасиви одговарају типовима пасива који су обично означени као финитни и нефинитни пасиви.

У вези са *be*-пасивима, Хадлстон и Пулум закључују да глагол *to be*, сем тога што може имати улогу помоћног глагола у пасиву, може такође имати и улогу копуле која узима предикативни комплемент у сложеној непрелазној глаголској конструкцији (2002: 1431), те у вези са овим праве разлику између придјевских и глаголских пасива.

2.2.4 Гринбаум и Нелсон

Гринбаум и Нелсон сматрају да најчешће имамо слободу да изаберемо да ли да реченицу учинимо активном или пасивном, при чему тај избор укључује разлику у позицији и форми глаголског елемента, а као примјер наводе сљедеће реченице (2013: 108):

(10) Актив: Charles Dickens wrote many novels.⁴

(11) Пасив: Many novels were written by Charles Dickens.

Као разлика између ове двије реченице наводи се позиција субјекта и објекта, који заузимају двије крајње и супротне позиције у поређеним реченицама. У пасивној реченици, ономе што је представљало субјекат у активној реченици претходи приједлог *by*, а гласоском облику *wrote* (срп. написао, -ла, -о) који се појављује у активу, у пасиву одговара сложенија глаголска конструкција *were written* (срп. било написано).

³ (9) Овој верзији рада је потребно пажљиво исправљање од стране уредника. (превела ауторка)

⁴ (10) Актив: Чарлс Дикенс је написао много романа.

(11) Пасив: Многи романи су написани од стране Чарлса Дикенса. (превела ауторка)

Аутори такође наводе да су активне конструкције много чешће од пасивних, а њихова фреквентност зависи од регистра у којем се употребљавају, па су тако пасиви у фреквентнијој употреби у формалним, научним регистрима.

2.2.5. Александер

У Лонгмановој граматици енглеског језика, Александер објашњава пасивну конструкцију контрастирајући је са њом одговарајућим обликом у активу при чему као основну разлику између ове двије конструкције наводи чињеницу да субјекат у активној реченици јесте особа или предмет који је вршилац радње као у реченици (12) (2003: 182)

(12) John burnt the dinner last night.⁵

За разлику од актива, у пасивној реченици онај или оно што је било вршилац радње, постаје њен објекат, као у следећој реченици (2003:182):

(13) The dinner was burnt.⁶

Аутор даље наводи да се глаголски елемент у пасивној конструкцији гради уз помоћ глагола *to be* и прошлог партиципа одговарајућег глагола, при чему истиче да то увијек мора бити транзитивни глагол, јер само они имају ту способност да узму облик пасива.

Када говори о употреби пасивне конструкције аутор наводи да пасивну конструкцију не би требало посматрати само као облик изведен из њој одговарајуће активне конструкције те тврди да пасив није само различит облик актива. Он има своје специфичне употребе и учествовао је у енглеском језику, па би, у складу са тим, тешко било замислити активни облик реченица као што су ове: Рим није изграђен за један дан. Поријекло свемира никада неће бити објашњено. (Александер 2003: 184).

3. Закључак

Када су у питању анализе пасивне конструкције од стране традиционалних граматичара, оно што им је одмах и веома јасно уочљиво као заједничко јесте чињеница да пасивну конструкцију увијек описују и објашњавају у веома уској вези са њој одговарајућом конструкцијом у активу. Наиме, пасивна конструкција није виђена као самостална конструкција, него у огромној мјери овисна од активне конструкције из које је изведена путем, готово

⁵ Џон је синоћ сагорио вечеру. (превела ауторка)

⁶ Вечера је сагорена (превела ауторка)

технички прецизног и формалног, процеса који укључује промјену позиције субјекта и објекта, усложњавање глаголског елемента као и увођења приједлога који најављује агенса радње у пасиву. Сви горенаведени традиционални граматичари, што се сасвим јасно види из приказа њихових анализа пасива, ову конструкцију представљају и појашњавају у односу на њен „еквивалент“ у активу.

Иако је пасивна конструкција виђена као изведеница добијена путем одређеног процеса из активне конструкције, занимљиво је примјетити да су традиционални граматичари ипак свјесни извјесних нејасноћа и неодумица када су у питању конструкције које сличе пасиву, али немају своје директне еквиваленте у активу. Наиме, свјесни су тешкоћа на које наилазимо при покушају прављења разлике између пасивне и сличних конструкција које садрже придјев умјесто прошлог партиципа прелазног глагола, што би се могло сматрати својеврсним уводом или инспирацијом за, најприје, Свартвиков (1966), а затим за пасивни градијент представљен од стране Кверка и сарадника (1985) који у огромној мјери почива на Свартвиковом и који укључује све оне примјере пасива који немају своје директне еквиваленте у пасиву, па на тај начин пасивну конструкцију посматра као мање зависну од активне.

У вези са овим, Круизинга прави разлику између пасива са прелазним глаголима који изражавају стање и пасива који садрже прелазне глаголе који изражавају радњу. Круизинга сматра да се само они пасиви који садрже прелазне глаголе који изражавају радњу могу сматрати примјерима правих пасива. Јесперсен прави разлику између пасива постојања (енг. *passives of being*) и пасива постајања (енг. *passives of becoming*) при чему помиње Курма, који прави сличну разлику између типова пасива које он назива статичким (енг. *static*) и кинетичким (енг. *kinetic*). Према Паутсми, глагол *to be* у пасиву може стајати не само са партиципом прелазног глагола који изражава радњу него и са партиципом глагола који изражава стање које је настало као резултат одређене радње. Зендворт сматра да прошли партицип прелазног глагола употријебљен предикативно може изразити стање које је настало као резултат радње на коју указује глаголом. Као Паутсма, и Зендворт истиче да је у том случају глагол који повезује партицип са његовим субјектом најчешће глагол *to be*, међутим, то може бити и један од сљедећих глагола: *to appear, to feel, to lie, to look, to remain, to seem*. Ови глаголи не могу стајати уз партиципе глагола који изражавају радњу.

Када су у питању помоћни глаголи који се комбинују са горенаведеним партиципима приликом грађења глагола у пасивној конструкцији, видјели смо да сви традиционални граматичари на прво мјесто стављају помоћни глагол *to be* уз помоћ којег се творе „прави пасиви“, на другом мјесту се налази помоћни глагол *to get* који је у много рјеђој употреби и најчешће

се везује уз колоквијални стил и са глаголима који изражавају радњу, а не стање. Четири од пет наведених традиционалних граматичара наводе и могућност употребе помоћног глагол *to become* у пасиву. Употреба овог помоћног глагола је веома ријетка, а јавља се када се жели истаћи да субјекат прелази из једног у неко друго стање. Такође је поменута и изузетно ријетка могућност употребе помоћних глагола *to grow, stand, rest and sit* у улози помоћних глагола у пасиву, и то само од стране Јесперсена.

Надаље, занимљиво је примијетити да се у анализама пасива од стране традиционалних граматичара нефинитни пасиви не помињу никако или у веома малој мјери. Поменути аутори се углавном задовољавају пуким препознавањем њиховог постојања, и то у секцијама граматика које се баве нефинитним облицима глагола, као што су инфинитиви и герунди. Јесперсен се углавном бави финитним пасивима у оквиру граматичких секција које се баве овом језичком конструкцијом, док нефинитним пасивима посвећује нешто простора у секцијама које се баве нефинитним облицима глагола, као што су инфинитив и герунд. Круизинга помиње нефинитне пасиве у секцији под називом “Non-predicative Passive”, у оквиру поглавља које се бави пасивом. Он препознаје постојање пасива који садрже *being* и *be* као помоћне глаголе, али у исто вријеме истиче да се се чинило погоднијим третирати такве глаголе у оквиру поглавља које се бави глаголским наставком *-ing* (Круизинга 1931: 324). Зендворт препознаје постојање нефинитних пасива у оквиру поглавља које се бави овом језичком конструкцијом, а затим их веома кратко помиње у другим поглављима своје граматике, углавном у улози адјункта именица, замјеница, итд. Паутсма се дотиче нефинитних пасива у поглављу које се бави творбом пасива те истиче да инфинитив, герунд и партицип презента могу такође, на сличан начин, изразити пасивно значење тако што ћемо прошли партицип ових глагола комбиновати са инфинитивом, герундом или партиципом презента глагола *to be* - нпр. *to be killed, being killed* (Паутсма 1926: 93). Чињеница да је параграф који садржи ову тврдњу штампан мањим словима него остатак текста указује на то да Паутсма нефинитне пасива не сматра толико релевантим када је у питању дискутована тема. У свом дјелу под називом *English Grammar* (1964) Курм се бави пасивом у поглављу посвећеном глаголским флексијама. У овом поглављу он не помиње нефинитне пасиве, али их попут Јесперсена помиње у вези са инфинитивом и герундом. Из горе наведеног може се закључити да традиционални граматичари показују веома мало интересовање за нефинитне пасиве.

Дакле, када су у питању традиционални граматичари може се закључити да они пасивну конструкцију виде у неодвојивој вези са њој одговарајућим еквивалентом у активу из које је изведена тако што субјекат актива заузима мјесто објекта у пасиву и уводи се путем приједлога *by*, док објекат активне постаје субјекат пасивне конструкције. Глагол се гради од одогава-

рајућег облика помоћног глагола *to be*, у огромној већини случајева, којем слиједи прошли партицип прелазног глагола. Све остале конструкције које сличе пасиву, а одступају од овог увријеженог појашњења пасивне конструкције не сматарају се примјерима „правог пасива“.

Када након прегледа анализа пасива од стране традиционалних граматичара, погледамо анализе ове конструкције у неким од најреферентнијих савремених граматика енглеског језика, оно што је уочљиво у први мах, јесте чињеница да је, у свим од наведених граматика, ова конструкција, као и у случају традиционалних граматика, дефинисана у уској вези са њој одговарајућим еквивалентом у активу. Наиме, сви наведени савремени аутори, пасивну конструкцију виде као изведену из активне, путем низа стриктно и прецизно формулисаних граматичких трансформација, при чему су у фокусу његове формалне компоненте, док су семантичка и функционална компонента занемарене.

Мој став се у овом смислу поклапа са закључком до којег долази Штајнова у свом, могло би се рећи, за проучавање пасивне конструкције, револуционарном дјелу под називом *Studies in the Function of the Passive* (1979). Штајнова бира да се бави управо функцијом пасива јер сматра неприкладним и непотпуним студије пасива које се не баве функцијом пасива и начином на који се ова језичка конструкција разликују од других њој сличних језичких конструкција. У складу са овим, она истиче да већина студија пасива занемарује ове аспекте пасива, па су оне из тог разлога непотпуне и неприкладне. На примјер, нашироко прихваћено мишљење кад је у питању функција пасива јесте да се она састоји у његовој способности да изостави агенса, тј. вршиоца радње. Штајнова се супротставља оваквом ставу користећи резултате истраживања М. Михаиловић (Штајн 1979: 12), који показују да постоје примјери пасива код којих агенс не може бити изостављен а да се та иста конструкција у исто вријеме не учини граматички неприхватљивом. Из тог разлога Штајнова има за циљ свога истраживања да редифинише функцију пасива на начин који ће бити у стању да обухвати и објасни све примјере пасива и њихову употребу.

Након прегледа релевантних студија пасива из 19. и 20. вијека, Штајнова као заједничку карактеристику свих ових радова види чињеницу да они пасив посматрају прије као формални, него као семантички феномен. Наиме, већина дефиниција пасива у дјелима наведених аутора описује пасив као структуру која се састоји из помоћног глагола *be* + прошли партицип и разликују се само по томе да ли пасив ограничавају на транзитивне глаголе и по томе који помоћни глаголи могу да се појављују у њима, при чему је њихов број ограничен, као што смо видјели углавном на два помоћна глагола *to be* и *to get*, при чему се чак и овај други јавља веома ријетко. Могућност

појаве других помоћних глагола и копула је готово сасвим искључена. У вези са овим Штајнова тврди да би ширење оваквог схватања и прихватање могућности појаве копула у пасивним реченицама довело до концептуалних промјенама у различитим димензијама пасива, од којих она наводи три као најочигледније. Прва има везе са трансформацијом актива у пасив и обратно јер она у том случају престаје да буде главни критериј на основу којег можемо одлучити да ли је конструкција у питању пасивна или не. У вези са овим, изгледа да се Штајнова слаже са Свартвиком (1966), који у своју скалу пасива укључује све оне језичке конструкције које личе на пасив, али не могу у свим случајевима бити трансформисане у своје активне еквиваленте. Сљедећа димензија је она која прави разлику између придјева и прошлих партиципа. Штајнова и овдје подржава Свартвиково проширивање сфере пасива гдје питање глаголских и придјевских особина пасива губи круцијални значај код дефинисања пасивних конструкција. Трећа димензија је, логично, она која дефинише разлике између активних и пасивних реченица. Поменути разлози воде до закључка да пасив виђен на овакав начин обухвата много већи број реченица од оног дефинисаног од стране традиционалних граматичара. У складу са овим, Штајнова издваја Свартвикову дефиницију пасива као најсвеобухватнију јер узима у обзир све оне језичке структуре које су традиционално биле искључене из истраживања.

Штајнова такође дискутује о значењу пасива. Она сматра да већина лингвиста не прави разлику између значења, функције и употребе пасива. Штајнова, међутим, сматра да је разлика међу њима круцијална и из тога разлога ови појмови морају бити проучавани одвојено. Она закључује да је значење пасива одувјек било посматрано у уској вези са значењем његових еквивалената у активу, док тек одавно поједини лингвисти покушавају да уоче разлике у значењу између пасива и његових еквивалената у активу. Као најјачи доказ да разлика у значењу између пасива и његових еквивалената у активу постоји, Штајнова узима пасиве који се појављују без изражених агенаса. Према истраживањима базираним на корпусима података узетих из енглеског језика њеног времена, 80%-85% пасива јављају се без агенаса. Ова чињеница је најчешће занемарена, а у ствари би требало да буде узета као најрелевантнији доказ на основу којег би трансформациона веза између актива и пасива коначно била занемарена, а пасив коначно био виђен као, највећим дијелом, независна конструкција.

Поред Штајнове, други лингвиста који излази из оквира традиционалног дефинисања пасивне конструкције јесте, већ поменути, Свартвик, па и не изненађује чињеница да Штајнова прихвата његову дефиницију пасива као најсвеобухватнију. У своме дјелу *On Voice in English Verb* (1966) Свартвик анализира пасивну конструкцију у енглеском језику свога времена из различитих углова. Оно што његову анализу пасива чини другачијом од

већине дотадашњих анализа пасива јесте чињеница да као полазну тачку узима пасивну умјесто активне конструкцију. Другим ријечима, Свартвик не посматра пасив само као инверзију његовог одговарајућег облика у активу него као конструкцију чије је постојање дјелимично независно од постојања његовог „еквивалента” у активу. У складу са тим, Свартвиково истраживање обухвата све оне језичке структуре које значењем и обликом наликују пасиву, али ипак немају своје одговарајуће облике у активу. У складу са тим Свартвик истиче да ће у његовој студији термин „пасив” бити кориштен као технички термин, који се користи у веома широком смислу, да означи конструкцију дефинисану на основу њене форме. (Свартвик 1966: 4). Поменути конструкција се састоји од глагола *to be* (или помоћних глагола који га могу замијенити) и прошлог партиципа. Дакле, Свартвик отпочиње своје истраживање формално дефинисаном конструкцијом, с циљем да донесе одређене закључке о њеној суштини. У складу са овим, све оне језичке конструкције које формално не наликују пасиву, чак иако су му семантички сличне, искључене су из његовог истраживања. Он не одбацује чињеницу да је обрнута процедура истраживања могућа, тј. кренути од значења и завршити формом, али истиче да је то много теже учинити у случају проучавања пасивне конструкције (Свартвик 1966: 5). Након анализе примјера пасива пронађених у веома обимном корпусу података, Свартвик успоставља слjedeћи дијагностички кључ за препознавање и класификовање пасивних конструкција. (Свартвик 1966: 2):

- (14) *The house was built by experts⁷*
- (15) *The house was built of wood.*
- (16) *His bills are paid.*
- (17) *His bills are paid regularly every month.*
- (18) *His bills are paid, so he owes nothing now.*
- (19) *The snow was piled high by the wind.*

⁷ (14) Кућа је саграђена од стране експерата.
(15) Кућа је изграђена од дрвета.
(16) Његови рачуни су плаћени.
(17) Његови рачуни су уредно плаћени сваког мјесеца.
(18) Његови рачуни су плаћени, тако да он сада ништа не дугује.
(19) Снеж је високо нагомилан од стране вјетра.
(20) Снеж је нагомилан високо уз врата.
(21) Село (се чинило, је изгледало) quite deserted.
(22) Осјећао се потпуно разочарано.
(23) Врата су остала закључана.
(превела ауторка)

(20) *The snow was piled high by the door.*

(21) *The village was (appeared, lay, looked, seemed) quite deserted.*

(22) *He felt thoroughly disappointed.*

(23) *The door remained locked.*

Наведене реченице су подијељене у шест класа (α , β , γ , δ , ϵ , ζ). Основни критериј на којем почива њихова класификација јесте способност наведених реченица да буду трансформисане у своје екстензивне еквиваленте у активу. Међутим, он ипак истиче да постоји много разлога због којих пасив не би требало да буде посматран само на основу његове трансформационе везе са одговарајућим облицима у активу. У складу са тим, ако кренемо према дну Свартвикове скале пасива, удаљавајући се од пасива који могу да имају изражене агенсе, постаје све реалније и економичније посматрати творбу пасива као серијску везу између еквативних и непрелазних клауза. У вези са овим Свартвик закључује да је концепт скале пасива веома важан због утицаја који има на однос између актива и пасива јер, како смо видјели, његова класификација пасива укључује све оне конструкције које својом структуром подсећају на пасив чак и ако не могу бити трансформисане у одговарајуће еквиваленте у пасиву. Упркос покушајима Свартвика и Штајнове да посматрање пасива изведу из оквира традиционалног, може се закључити да савремене граматике енглеског језика ипак, у огромној мјери, остају у оквирима традиционалног схватања ове конструкције. Као што се види из наведеног приказа њихових анализа пасива, сви наборојани савремени граматичари осим Кверка и сарадника, узимају активну конструкцију као референтну тачку у односу на коју се пасив дефинише, из које се изводи, и на којој почива његово значење и функција. С обзиром на то да се пасивни градијент Кверка и сарадника заснива на Свартвиковом, није необично да, међу савременим граматичарима, управо и једино тај приказ пасива одступа од осталих, јер као и Свартвиков, у своју класификацију укључује и оне примјере пасива који немају своје директне еквиваленте у активу. Као што се може видјети, Кверк и сарадници своју анализу пасивне конструкције такође отпочињу са прилично формалном дефиницијом пасива која почива на уској вези са њој одговарајућим еквивалентом у активу, међутим, детаљни опис помоћних глагола могућих у пасиву и рестрикција везаних за њих, као и рестрикције везане за глаголе, објекат и агенсе у пасиву отварају простор за флексибилније посматрање пасивне конструкције и њено прилично „осамоштаљивање“.

Када је у питању анализа пасивне конструкције од стране Хадлстона и Пулума, могло би се рећи да је и она попут Кверкове екстензивнија и де-

таљнија у односу на остале савремене анализе пасива, те инвентивнија када је у питању терминологија кориштена за опис ове конструкције. Упркос извјесном степену инвентивности, може се рећи да ови аутори ипак остају у оквирима традиционалног тумачења пасива, те у складу са тим не посвећују пажњу примјерима оним конструкцијама које сличе пасиву, али немају своје директне еквиваленте у активу.

Приликом описивања пасивне конструкције, Бајбер и сарадници такође дефинишу пасив као конструкцију насталу извођењем из њој одговарајућег облика у активу. Оно што њихову анализу пасива чини посебном јесте то што не посматра искључиво форму пасива, без прављења референци на његову стварну употребу, него нам нуди поприлично детаљне податке о томе, базиране на резултатима истраживања на јединственом корпусу. Другим ријечима, Бајбер и сарадници не базирају своју опис пасива само на претходним сличним истраживањима и интуицији аутора различитих граматика, него на примјерима употребе пасива узетим из стварног живота. Овакав начин посматрања пасива је веома битан јер нам указује на све оне конструкције које сличе пасиву, а занемарене су у већини граматика јер не могу имати своје еквиваленте у активу, али се ипак појављују у писању и говору, па управо из тог разлога не би смјеле бити тако олако занемарене. Иако овакав начин посматрања пасива излази из оквира традиционалног, он је, могло би се рећи ипак остављен само у домену анализе дискурса, док „атипични“ примјери пасива препознати приликом истраживања, ипак нису подвргнути озбиљнијој анализи, нити су уврштени у дефиницију и класификацију пасива од стране ових аутора.

Гринбаум и Нелсон, као и Александер такође остају у оквирима традиционалног тумачења пасива. Пасив је објашњен путем контрастирања са активом, па је, као што се може видјети, увијек приказан у пару са одговарајућим обликом у активу. Ова два приказа пасива су, по обиму и детаљности анализе ове конструкције, далеко иза претходно поменутих аутора. Ово би се могло приписати обиму и намјени граматика из којих су преузети, те би се могло рећи да су ове намијењене више у „школске” него у научне сврхе. Ипак, то не би могло стајати као оправдање, него управо као савршена илустрација чињенице да су све оне конструкције које сличе пасиву, а немају своје директне еквиваленте у активу, неправедно занемарене и већ готово обичајно искључене из граматика енглеског језика.

Остајање у оквирима традиционалног тумачења пасива такође илуструје и избор помоћних глагола у пасиву код савремених граматичара. Наиме, њихов избор је, као и код традиционалних граматичара, ограничен на два помоћна глагола, од којих се на првом мјесту налази помоћни глагол *to be* уз помоћ којег се творе такозвани „прави пасиви”, док се на другом јесту

налази помоћно глагол *to get* чија употреба је ријетка и ограничена на колоквијални стил и глаголе кретања. С обзиром на то да једино анализа пасива од стране Кверка и сарадника у своје разматрање укључује и атипичне примјере пасива, не изненађује то да управо они од свих наведених савремених граматичара узимају у обзир могућност поваљивања и других помоћних глагола као што су *become, feel, seem, remain*. Пасиви у којима се појављују названи су полупасивима и псеудопасивима, што указује на чињеницу да је статус ових помоћних глагола у пасиву ипак маргиналан, али сама чињеница да су такве конструкција узете у разматрање и да су назване пасивом, па макар и са предзнаком као што је полу- или псеудо- ипак представља помак у проучавању ове конструкције. Чак и ово одступање се на неки начин подудара са традиционалним поимањем помоћних глагола у пасиву према којем је могућа, иако веома ријетко, употреба помоћних глагола попут *to become, to grow, stand, rest* и *sit*. Дакле, може се закључити да савремене граматике представљају рефлексiju традиционалних и када је у питању избор помоћних глагола у пасиву.

Када су у питању партиципи глагола који заједно са наведеним помоћним глаголима чине глаголски елемент у пасивној конструкцији, већина савремених аутора је попут традиционалних становишта да су у „прави пасиви” прихватљиви само партиципи прелазних глагола. С обзиром на то да Кверк и сарадници у своју класификацију пасива укључују и оне примјере пасива који немају своје директне еквиваленте у активу, логично је да се у вези са категоријама као што су полупасиви и псеудопасиви везују партиципе глагола који имају особине и глагола и придјева. Бајбер и сарадници, као и Пулум и сарадници, попут традиционалних граматичара, такође препознају проблематику која се може јавити приликом препознавања партиципа који имају одлике глагола или придјева, при чему наводе одређене тестове који помажу приликом рјешавања ове недоумице. У исто вријеме, ови савремени граматичари, опет попут традиционалних, не узимају у даље разматрање оне конструкције које формом личе на пасив, а чији партиципи немају чисто глаголске особине. Гринбаум и Нелсон, као и Александер у својим сажетим анализама пасива се не баве овом тематиком, али из начина на који илуструју пасив у директној вези са одговарајућим еквивалентом у активу, при чему субјекат и објекат могу промијенити своје позиције приликом трансформације из једне конструкције у другу, више него свједочи о њиховом увјерењу да партицип у пасиву мора имати искључиво глаголске особине. Опет, и када су у питању партиципи глагола прихватљивих у пасиву, може се закључити да савремени граматичари опет не излазе из оквира традиционалног.

Надаље, у савременим граматикама енглеског језика, као и у традиционалним нефинитни пасиви су готово у потпуности занемарен, што би се могло сматрати једним од већих пропуста савремених граматичара у вези са

третманом пасивне конструкције. Наиме, од наведених савремених аутора само Бајбер и сарадници посвећују нешто више простора нефинитним пасивима. Чињеница је да Хадлстон и Пулум такође спомињу такозване огољене пасиве (енг. *bare passives*) који могу бити поистовијеђени са нефинитним пасивима, али њихово помињање је сведено само на веома шуто и кратко препознавање њиховог постојања. У вези са овим може се закључити да за постављање ове врсте пасива произилази из чињенице да се традиционални аутори углавном задовољавају пуким препознавањем њиховог постојања, и то у секцијама граматика које се баве нефинитним облицима глагола, као што су инфинитиви и герунди, те се овакав приступ пасивној конструкцији у огромној мјери осликава и у савременим граматикама енглеској језика.

Упркос настојањима неких од савремених граматичара енглеског језика да се пасивна конструкција почне посматрати у нешто мањој овисности од одговарајућег јој еквивалента у активу, очигледно је да ова конструкција и даље остаје под великим утицајем традиционалних тумачења пасива. Наиме, пасивна конструкција у тумачењу савремених граматика, као и традиционалних, остаје виђена у веома уској вези са одговарајућим еквивалентом у активу, тачније речено као облик изведен из њега. Помоћни глаголи у савременим анализама пасива, исти су као они у традиционалним, а појава копула је, такође, као и код традиционалних граматичара, неприхватљива и у свим савременим тумачењима пасива, осим код Кверка и сарадника. Надаље, нефинитни пасиви су, као и у традиционалним граматикама, готово у потпуности занемарени, са изузетком њихове кратке анализе од стране Бајбера и сарадника. Дакле, може се закључити да су оне конструкције које сличе пасиву, а немају своје директне еквиваленте у активу, и дан данас занемарене у граматикама енглеског језика, а све то под утицајем традиционалног тумачења пасива, који се, у огромној мјери, рефлектовао на савремено поимање ове битне граматичке конструкције. Такође би се могло рећи да је овакав начин посматрања пасива продубљен и учвршћен наступом трансформационо-генеративне граматике на лингвистичку сцену која, управо трансформацију из актива у пасив узима као савршен примјер трансформације, о чему се опширније говори у раду под називом “Утицај трансформационо-генеративне граматике на третман пасива у неким од савремених граматика енглеског језика и монографија о пасиву” (Кујунџић: 2014).

Литература:

- Александер 1988: L. G. Alexander, *Longman English Grammar*, London and New York: Longman
- Бајбер и др. 1999: Biber et al, *Longman Grammar of Spoken and Written English*. London: Longman.
- Гринбаум, Нелсон³ 2013: S. Greenbaum, G. Nelson, *An Introduction to English Grammar*, Oxon etc.: Routledge.
- Зендворт 1948: R.W. Zandvoort, *A Handbook of English Grammar*. Groningen: J.B. Wolters' Vitreversmaatschappij N.V.
- Јесперсен 1948: O. Jespersen, *Essentials of English Grammar*, London: George Allen & Unwin Ltd.
- Јесперсен 1949: O. Jespersen, *A Modern English Grammar on Historical Principles, Parts 1-7*, Copenhagen: Munksgaard.
- Кверк и др. 1985: R. Quirk et. al, *A Comprehensive Grammar of The English Language*, London: Longman.
- Кујунџић 2014: М.Кујунџић, *Утицај трансформационо-генеративне граматике на третман пасива у неким од савремених граматика енглеског језика и монографија о пасиву*, Пале: Радови Филозофског факултета, 16/1-2, 556-574.
- Курм 1964: G.O. Curme, *English Grammar*, New York: Barnes and Noble, INC.
- Крузинга (1927-31): E. Kruisinga, *A Handbook of Present-Day English. Part 2.5th ed.*, Groningen: P. Noordhoof.
- Паутсма 1926: H. Poutsma, *A Grammar of Late Modern English. Part 2: The parts of speech, Section 2: The verbs and the Particles*, Groningen: P. Noordhoof.
- Свартвик 1966: J.Svartvik, *On Voice in the English Verb*, The Hague/Paris: Mouton.
- Хадлстон, Пулум 2002: R. Huddelston, G. K. Pullum, *The Cambridge Grammar of The English Language*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Штајн 1979: G. Stein, *Studies in the Function of the Passive*, Tübingen: Gunter Narr Verlag.

Maja R. Kujundžić

THE INFLUENCE OF TRADITIONAL GRAMMARIANS ON THE TREATMENT OF THE PASSIVE IN CONTEMPORARY GRAMMARS OF ENGLISH

Summary

In the course of many years' research into passive construction, the author of this article has noticed that the great majority of contemporary grammars of English see a passive construction as being inseparably related to its active counterpart, i.e. merely as an inversion. Such an understanding might account for the neglect of many constructions that could be seen as examples of the passive based on their form and meaning, but which do not have direct active equivalents. Svartvik (1966) sought to point out the disadvantage of such a treatment of the passive by establishing a "passive gradient" that includes such atypical passives without direct active equivalents. Yet, only one contemporary grammar contains a treatment of the passive similar to Svartvik's. This article gives an overview of traditional treatments of the passive by Curm, Kruisinga, Zandvoort, Poutsma, and Jespersen, followed by an overview of contemporary passive treatments by Quirk et al., Biber et al., Huddleston and Pullum, Greenbaum and Neslon, and Alexander. By analysing, comparing, and contrasting these sources, this article aims to see whether and to what extent traditional grammars influenced the way the passive is treated in some of the most cited contemporary grammars.